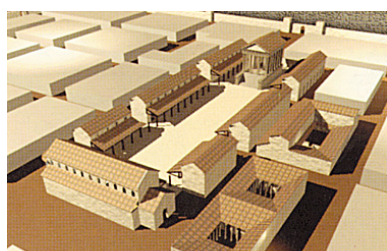

Emona – obrambni zid. Vir: Mestni muzej Ljubljana. Avtor: Igor Rehar.

RIMSKO MESTO EMONA

Emona – glavni trg. Vir: Mestni muzej Ljubljana.

1. Kaj sestavlja rimsko mesto?

Kolonije, kot je bila Emona, so bile na novo zgrajena mesta pravokotnega tlorisa, kot pri rimskih vojaških taborih. Na presečišču dveh glavnih cest je bil zgrajen glavni trg, 14 17 . Ob robovih foruma so bile postavljene pomembne mestne zgradbe: bazilika, kurija, templji. Poleg tega je bilo v mestu vsaj eno javno kopališče, trgovine, delavnice in gostilne, ter seveda vrsta zasebnih hiš. V mesto so vodile mestne vpadnice, ki so ga povezovala z ostalimi mesti v imperiju. Ob vpadnicah so po rimskem običaju nastala grobišča, saj je bilo pokopavati umrle znotraj meja mesta z zakonom prepovedano.

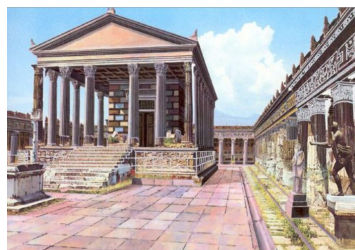
Na risbi ornitologa Johanna Friedricha Naumanna iz leta 1899 je upodobljen kosec (Crex crex), ki spada med značilne ptice Ljubljanskega barja. Vir: <http://en.wikipedia.org>.

2. Gradnja mesta

Pred začetkom gradnje mesta je svečenik z opazovanjem leta 7 razbral božanska znamenja. Če so bila le-ta ugodna, se je obred lahko začel. Najprej sta dva svečenika s parom v plug zapreženih volov zorala obod bodočega mesta. Tam, kjer so bila predvidena mestna vrata, so plug dvignili. Potem so začeli graditi. Gradnja mesta Emone je trajala približno 3 leta, pri tem zahtevnem delu pa so gotovo sodelovali vojaki iz tabora ob današnji Karlovski cesti. Ko je bila Emona zgrajena, so vanjo naselili koloniste, večinoma iz severne Italije. Del emonskega območja so premerili in razdelili na kmetijska posestva, ki so jih dobili v last kolonisti.

3. Zasnova mesta

Emona je imela mogočno 7 5 , visoko od šest do osem metrov, široko pa skoraj dva metra in pol. Imelo je več kot 25 stolpov, štiri glavna vrata in vrsto stranskih vrat. Bilo je trdno grajeno: zunanji deli so bili zgrajeni iz kamnitih kvadrov, vezanih z malto, notranjost pa je bila zapolnjena z drobnejšim gradbenim materialom, peskom in apnom. V mestu so bile ulice pravokotno druga na drugo, tako da so v tlorisu oblikovale mrežo. Na sečiščih ulic so nastale različno velike parcele, na katerih so prebivalci mesta gradili svoje hiše.

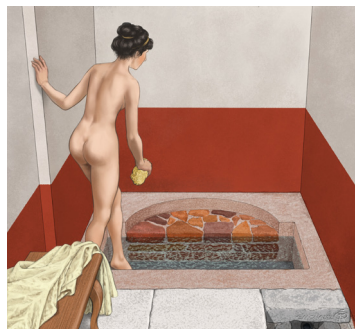
Pompeji pred izbruhom Vezuva (rekonstrukcija). Vir: <http://en.wikipedia.org>.

4. Forum

Srce mesta Emone je bil njen osrednji trg. Na njem so stale tri najpomembnejše stavbe v mestu. Na njegovi severozahodni strani je stal 5 5 ,

kjer so Emonci častili tri

najpomembnejše bogove, Jupitra, Junono in Minervo. Na jugovzhodu je stala bazilika, velika sodno-upravna zgradba, poleg nje pa kurija, kjer se je zbiral mestni svet. Forum so obroblyale arkade z delavnicami, bari, menjalnicami denarja ter trgovinicami, kjer se je živahno kupčevalo z domačim in uvoženim blagom. Trg so krasili kipi vladajočega cesarja in uglednih meščanov. Emonci so na forumu prebirali razstavljene državne odloke in zakone.

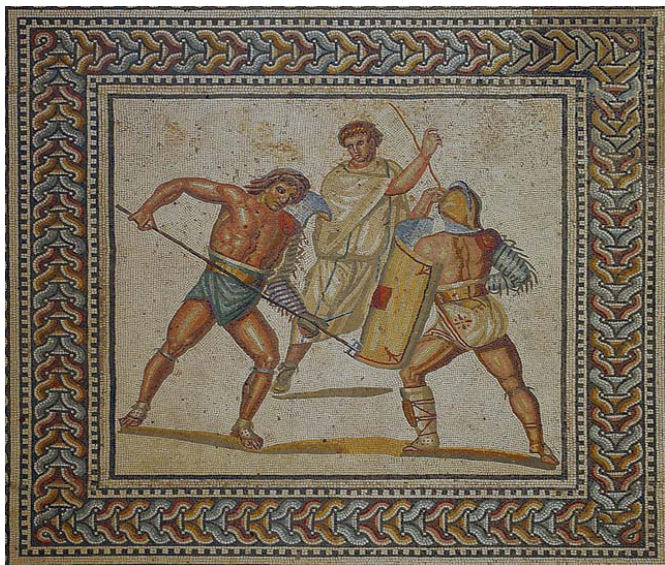

Emona – kopališče. Vir: Mestni muzej Ljubljana. Avtor: Igor Rehar.

5. Kopališče

Nepogrešljiv del vsakodnevnega družabnega življenja skoraj vseh meščanov je bilo popoldansko druženje v javnih kopališčih. Rimski javna kopališča so bila praviloma velike zgradbe, ki jih je imela v lasti država ali mestna uprava, vstop pa je bil brezplačen.

Navadno so bili v kopališčih potilnica, bazen s toplo vodo za spiranje potu, bazen z mrzlo vodo za osvežitev ter prostor za masažo in telovadbo. Rimljanom so 5 14 5 predstavljale poleg higiene in skrbi za zdravje tudi prostor za druženje, oddih in razvedrilo. Obisk term si je večina mestnega prebivalstva privoščila dnevno, običajno popoldne, v času pred glavnim dnevnim obrokom. Kljub temu pa so za obisk kopališča veljala stroga pravila o tem, kdaj in v čigavi družbi se sme kdo kopati. Ženske in moški, na primer, se niso kopali ob istih urah.

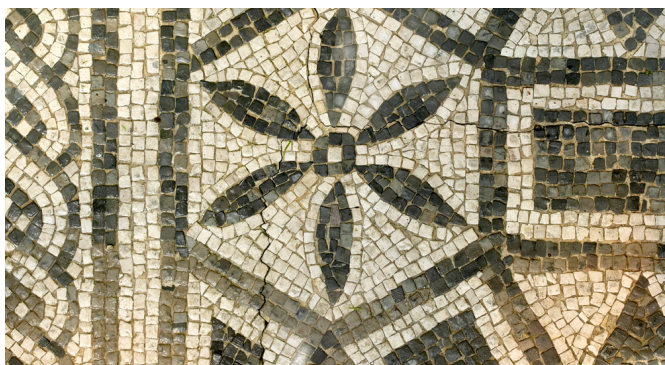
Mozaike iz rimske vile Nennig. Vir: <http://www.saarland-lese.de>.

6. Gledališče in amfiteater

Gledališča in amfiteatri so bili sestavni del večine mest v rimskem imperiju. Danes še ne vemo ali je Emona imela pravo, okroglo gledališko zgradbo ali pa je kot gledališče služil kak drug večnamenski prostor. Podobno velja za amfiteater, polkrožno zgradbo, ki je zaslovela kot prizorišče

bojev. Igre v amfiteatru so lahko trajale tudi več dni. Dopoldan se

je odvijal lov na divje živali, opoldan so sledile usmrtitve kriminalcev, ki so bili obsojeni, da jih raztrgajo divje živali. Popoldne so bile na vrsti gladiatorske igre v današnjem pomenu besede – boji med ljudmi. V rimskih gledališčih so si ljudje lahko ogledali različne predstave, pogosto pa so v gledališčih izvajali tudi koncerte in druge prireditve.

Emonska hiša. Vir: Mestni muzej Ljubljana. Foto: Jerneja Videmšek.

7. Zasebne hiše

Hiše v Emoni niso bile vse enako velike. Pogosto so imele notranja dvorišča in verjetno vsaj nekatere niso bile samo pritlične, ampak so imele vsaj eno nadstropje. Na zunanji strani hiše, proti cesti, je bilo običajno zgrajenih več prostorov, odpirajočih se proti cesti, v katerih so bile delavnice in trgovine. Hiše so bile grajene iz opek in kamnov, pokrite s strešno opeko ter priključene na mestni vodovod in kanalizacijo. Številni prostori, namenjeni vsakdanji uporabi bogatih stanovalcev, so bili lepi in udobni: bili so ogrevani, okrašeni z raznobarnimi freskami na stenah in

1 7 9 7 na tleh.

Emonec. Vir: Mestni muzej Ljubljana. Foto: Matevž Paternoster.

8. Prebivalci mesta

Mesto Emona je delovalo v skladu z rimsko politično ureditvijo. Mestna uprava je skrbela za pravne in administrativne zadeve, za vzdrževanje javnih zgradb, javna praznovanja ter red in mir v mestu. Na uradne položaje so bili lahko izvoljeni le 9 7 prebivalci Emona, ki so bili

dovolj stari in so imeli rimsko državljanstvo. V mestu so poleg mestnih veljakov in njihovih družin živeli tudi revnejši sloji: obrtniki, mali trgovci, tujci, berači.

Viri:

Gaspari, Andrej: »Apud horridas gentis ...«: začetki rimskega mesta Colonia Iulia Emona. Ljubljana: Muzej in galerije mesta Ljubljane, 2010.

Plesničar-Gec, Ljudmila; Kuhar, Boris: Emona in rimska kuhinja: Apicijevi recepti za današnjo rabo. Ljubljana: Kmečki glas: Mestni muzej Ljubljana, 1996.

Plesničar-Gec, Ljudmila, Zgodnjekrščanski center v Emoni. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo, Uprava Republike Slovenije za kulturno dediščino, 1999. [vodič]

Županek, Bernarda; Žmuc, Irena; Polajnar, Janez: Emona: mit in resničnost. Ljubljana: Muzej in galerije mesta Ljubljane, 2010. [katalog razstave]

Končno geslo:

9 14 17 6 1 7 N 7 19 5 14

Panem et circenses. (Izrek je nastal zaradi uveljavljene prakse dajanja mestnim revežem brezplačno žito in brezplačen vstop na prireditve v gledališču in amfiteatru. Na tak način so skušali preprečiti nemire med revnim in lačnim mestnim prebivalstvom, ki ga je bilo predvsem v Rimu veliko.)

Ime in priimek

Ime OŠ

Naslov OŠ ali domači naslov

Rešitev oddaj v svoji knjižnici ali jo pošlji na naslov:

MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, Kersnikova 2, 1000 Ljubljana »Za MEGA kviz«

Pripravili: dr. Bernarda Županek in Petra Peunik, Mestni muzej Ljubljana